

כל כנויי פרק ראשון נדרים

דאי לא מאי כי עייל לצייתיה. ומינהו הראב"ד ז"ל כמד לאשתו אינה חייבת לנהוג. בן נדוי ועוממא דמילתא משום דאשתו כגופו ודייק לה מדאציעא לן צפרק ואלו מגלמין (מ"ק דף טו:). מנודה מהו בתשמיש המטה דאם אשתו חייבת לנהוג בן נדוי מאי קמבעיא ליה פשיטא דאפי' קירוב בעלמא אסור אלא ודאי אשתו מותרת. ואפשר לדמות ראייה זו דאפי' אם תימנאי לומר דאשתו חייבת לנהוג בן נדוי משכחת לה להאיא צעיא צמנודה לעיר אחרת שאינו מנודה לעירו ואפי' הכי הוא עצמו מנודה הוא ואם איתא דמנודה אסור בתשמיש המטה הוא עצמו אסור כצד אף על פי שאשתו מותרת:

(ט) קא משמע לן דשרי ליה לאינא. ליטבע כדי לזרו עצמו לקיים את המצוה: והלא מושבע ועומד אחר סיני (ו). דכתיב ושנתם (דברים ו) דלרין אדם לשנות צמורה. ליטנא אחרניא והלא מושבע ועומד מהר סיני דכתיב (יהושע ה) לא ימוש ספר התורה הזה וגו': כיון דאי בעי פטר נפשיה בקריה שמע שחרית וערבית. דכיון דקרא ק"ש קיים לא ימוש דל"ר שמעון בן יוחי מתמט מנחות (דף ט:). כל הקורא קריה שמע שחרית וערבית הרי זה קיים מצות לא ימוש וכיון דאי בעי פטר נפשיה מושנתם בקריה שמע דיולא צה ידי חובתו מראות שבועה דהר סיני משום הכי כי אמר אשנה פרק זה (אע"ג) דלא הוי מושבע צהכי דכבר פטר נפשיה ואהכי על עליה שבועה: והנה שם כבוד אלני ישראל עומד: מהנו. משנה: טו. גמרא: יהיב שלמא לני עשרה. וכד מתבין ליה הוה מתבין ליה נדויו:

תורה אור השלם

1. נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקתי: תהלים קיט קו (כב) ותהי עלי ים ים
2. והיאמר אלי קום צא אל הבקעה וישן אָבֵר אוֹתָהּ: (בט) וְאָקוּם וְאָצֵא אֶל הַבְּקָעָה וְהָיָה שָׁם כְּבוֹד יְיָ עִמָּךְ כַּכּוֹב אֲשֶׁר רָאִיתָ עַל גִּבְרַת כָּבֹד וְאָפֵל עַל פְּנֵי: יחזקאל יא גכ-כב

הגהות הב"ח

(א) נב' מושבע ועומד מהר סיני הוא ואין שבעה: (ב) רש"י (ג) ד"ה הלא הא מק"ל: (ד) ד"ה הלא וכו' מהר סיני הוא דכתיב ושנתם וכו' מהר סיני הוא דכתיב לא ימוש:

גליון הש"ס

נב' עילוי להשכים שנאמר. ע"י צפרסיי שמות טו: עו: ב' בחר"י ד"ה הלא מושבע ועומד. והוא חלה לגבי כל יחל. ע"י גליון הרמב"ן על התורה פ' חוקת שמעט ואפי' בקיום מ"ע אין מלות שאם נשבע לקיים את המלות ולא קיים אינו ממתיב משום שבועה לא קרן ולא מלקות:

פירוש הרא"ש

מנין שנשבעתי ואקיימה וכו' בנשבעתו כמנהג בני ישראל לדי תפלה ויעבור על שבועות: והלא מושבע ועומד הוא: לקיים המצוה ואין שבועה חלה על שבועה דרדסית או שבועות מלאהם לא להטיב דבשבעת רשות איירי ולא בקיום מצוה: ואלו הן המצוות אשר יושבעו להן ואלו הן מוכר שם שמים לנפלות או נשבע בשם ואם נשבע בלא שם נמי קרי' לאסור כי שלא יתבטל אדם שבועות ויבא ליטבע גם על דברים אחרים: נדר גדול נדר לאלהי ישראל: לא הוי

מנין שנשבעתי לקיים את המצוה. הלא שאל יוכל לתמוז צו (תמורה ג.) כלומר מצוה שהיא אדם נשבע לקיים מצוה כדי שיהיה נדר וכו' (תמורה ג.) ודר דקיימה (תמורה ג.) ודר גדול בו' והלא מושבע ועומד הוא. קס"ד דהאי מפקה שפון הדר תל על דבר מצוה, ושי ליה אפילו לדעתיה, ונפקא מינה הלא נשבע מכו' ק"ל בלאו ומתבין (לקמן טו.) דנדר תל על דבר מצוה, והאי מירושלמי דמחלו בעלגתא הוא (דאמ"ה בשבט). ויהיב שלמא. אדמא דלמלא קאמר (טו).

מנין שנשבעתי לקיים את המצוה שנאמר ונשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא אלא הא קמ"ל דשרי ליה לאיניש לזרוזי נפשיה ואמר רב גידל אמר רב האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל והלא מושבע ועומד (ב) הוא ואין שבועה חלה על שבועה מאי קמ"ל דאפי' זרוזי בעלמא היינו דרב גידל קמייאת הא קמ"ל כיון דאי בעי פטר נפשיה בקריה שמע שחרית וערבית משום הכי חייל שבועה עליה (א) א"ר גידל א"ר האומר לחבירו נשכים ונשנה פרק זה. עליו להשכים שנאמר ויאמר אלי (בן אדם) קום צא אל הבקעה ושם אדבר אותך ואצא אל הבקעה והנה שם כבוד ה' עומד אמר רב יוסף ג'ידוהו בחלום צריך ל' בני אדם להתיר לו והוא רתנו הלכתא אבל מתנו ולא תנו ואי ליבא רתנו הלכתא אפילו מתנו ולא תנו ואי ליבא ליזיל וליחב אפרשת דרכים ויהיב שלמא לבי ל' עד דמקלעי ליה עשרה דגמרי הלכתא א"ל רבינא לרב אשי ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה אמר ליה לשמותיה שוויה שמתיה ושרו ליה בחלמיה מאי יא"ל (י) כשם שאי אפשר לבר בלא תבן

ועומד מהר סיני הוא. כלומר ודאי אע"ג דקאמרת נדר גדול שבועה דלמיר צהדיא שבועה אשנה פרק זה שהרי נדר כיון שהוא מיתמר פתלא אכפשיה לימיה לעולם באעשה אלא ודאי שבועה קאמרת כדאשכחן בדוכתי טובא דקרי ליה לשבועה נדר דכתבן (לקמן דף טו.) כנדרי רשעים עלי נדר צמיר וצקרבן ובשבועה ואמרינן נמי ברש פק ארבעה נדרים (לקמן טו:) והוא דלמתי' לקמיה דרב אסי א"ל במאי נדרת באלהא דשראל ואפי' (ס"א ומש"ה) קשיא לן דמין שבועה חלה על שבועה אשנה פרק זה גדול משמע לכל דיני שבועה דאי קמ"ל לזרוזי נפשיה שרי ומש"ה קאמר נדר גדול נדר כלומר נדר מושבע הוא או רכואי לטעון כן א"ה הני דרב גידל קמייאת: א"ר קמ"ל דיון דאי בעי פטר נפשיה וכו'. מסכתא ל' ללא דווקא דכתיב מידפט שיהי כול אדם ללמוד ממירי כל אדם ולפיק דמי כפי כחו וקאמרינן פ"ק דקדושין (דף ג.) דאי בעי פטר נפשיה דברי מורה מבודדין ופקי שאם ישאלך אדם דבר שלא מגמגמ ותאמר לו וכו' וק"ש שחרית וערבית לא סגי להכי. אלא מתבן נראה לי ראייה למא שכתיבתי צפרק שבועות שמים בתרא דכל מידי דלמא מדרשא אע"פ שהוא מן התורה כיון דלמתיא מפורש בקרא צהדיא שבועה חלה עליו. והכא הכי קאמרינן כיון דאי בעי פטר נפשיה ממאי דכתיב צקרא צהדיא דהיינו נשכבך וצקומך (דברים י) בקריה שמע שחרית וערבית משה חלה שבועה עליה לגמרי אפילו לקרבן והיינו דקאמר נדר גדול כלומר לכל דיניו כדבר הרשות וכבר כתבתי זה שם בראיות גמורות בס"ד: עליו להשכים. מסכתא ל' דהכי קאמר כיון שאמר נשכים הרי קבל עליו שיהא הוא מעורר דבדר כשם שהוא מעורר מעכשיו. ומתיא קמ"ל חדא דצקבלה בעלמא לדבר מצוה מהניא דמאי דאמרינן הכא לא הזכיר לא נדר ולא שבועה אלא צהדיא צדכדב קודשא בריך הוא: דמוזב בלום קרי' עשרה בני אדם להשכיח ב"מ (שם) דלפי ששאלוהו והוא קרי' עשרה להשכיח ששנינה עמיה: והוא דמתבן הלכתא. כלומר דמתיא לנאחרים אבל תנו בלחוד לא דלא חשיבי כולי האי. ואיכא דגרסי דתנו הלכתא כלומר גמרא אבל מתנו כלומר משנה בלחוד לא: ויהיב שלמא לני עשרה. ומתבן ששיצו לו שלום יגיניו עליו מן היסורין עד דמקלעין ליה עשרה וכו': ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה. שהרי כל מי שמנדה צידו להמיר כדאמרינן צפרק ואלו מגלמין (מ"ק דף טו.) זיל לגביה דלישרי קך: לשמוסיה שוויה שליח. מן השמים:

כך

כס

ממת אל יקח הדיוטות וטוב לו שיטע בפרשת דרכים ויקבל שלום מבי עשרה דגמרי הלכתא: ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה. שכל מי שמנדה צידו להמיר כדאמרינן צפרק ואלו מגלמין (מ"ק דף טו.) דלפי ששאלוהו והוא קרי' עשרה להשכיח ששנינה עמיה: והוא דמתבן הלכתא. כלומר דמתיא לנאחרים אבל תנו בלחוד לא דלא חשיבי כולי האי. ואיכא דגרסי דתנו הלכתא כלומר גמרא אבל מתנו כלומר משנה בלחוד לא: ויהיב שלמא לני עשרה. ומתבן ששיצו לו שלום יגיניו עליו מן היסורין עד דמקלעין ליה עשרה וכו': ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה. שהרי כל מי שמנדה צידו להמיר כדאמרינן צפרק ואלו מגלמין (מ"ק דף טו.) זיל לגביה דלישרי קך: לשמוסיה שוויה שליח. מן השמים:

ל' א ב מיי פ"א מהל' שבועות הלכה ג סגם לאין רמא טושי"ד י"ד סי' רב סעי' ו וסי' ר"ג סעי' ג:

מוסף רש"י

מנין שנשבעתי לקיים את המצוה. הלא שאל יוכל לתמוז צו (תמורה ג.) כלומר מצוה שהיא אדם נשבע לקיים מצוה כדי שיהיה נדר וכו' (תמורה ג.) ודר דקיימה (תמורה ג.) ודר גדול בו' והלא מושבע ועומד הוא. קס"ד דהאי מפקה שפון הדר תל על דבר מצוה, ושי ליה אפילו לדעתיה, ונפקא מינה הלא נשבע מכו' ק"ל בלאו ומתבין (לקמן טו.) דנדר תל על דבר מצוה, והאי מירושלמי דמחלו בעלגתא הוא (דאמ"ה בשבט). ויהיב שלמא. אדמא דלמלא קאמר (טו).

פ"י הרא"ש (המשך)

ל' א ב מיי פ"א מהל' שבועות הלכה ג סגם לאין רמא טושי"ד י"ד סי' רב סעי' ו וסי' ר"ג סעי' ג:

ממת אל יקח הדיוטות וטוב לו שיטע בפרשת דרכים ויקבל שלום מבי עשרה דגמרי הלכתא: ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה. שכל מי שמנדה צידו להמיר כדאמרינן צפרק ואלו מגלמין (מ"ק דף טו.) דלפי ששאלוהו והוא קרי' עשרה להשכיח ששנינה עמיה: והוא דמתבן הלכתא. כלומר דמתיא לנאחרים אבל תנו בלחוד לא דלא חשיבי כולי האי. ואיכא דגרסי דתנו הלכתא כלומר גמרא אבל מתנו כלומר משנה בלחוד לא: ויהיב שלמא לני עשרה. ומתבן ששיצו לו שלום יגיניו עליו מן היסורין עד דמקלעין ליה עשרה וכו': ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה. שהרי כל מי שמנדה צידו להמיר כדאמרינן צפרק ואלו מגלמין (מ"ק דף טו.) זיל לגביה דלישרי קך: לשמוסיה שוויה שליח. מן השמים: